

Piet *Boetjes in de Eilandpolder* Aardbei hecht aan vrijheid

Tekst DOUWE ANNE VERBRUGGE | Fotografie MAX DE KRIJGER

'Boetjes' worden ze genoemd in de Noord-Hollandse Eilandpolder. De schuurtjes die vroeger door werkers op de tuinderijen werden gebruikt om te schaften of om bij slecht weer in te schuilen.

Piet Roelofsen ('naar mijn leeftijd mag je raden') uit Graft heeft nog vier van zulke boetjes in bezit. Hij zit er graag voor een praatje of een borreltje, of om een goed boek te lezen bij de houtkachel.

‘A’ls je mijn huis niet kan vinden, moet je maar vragen naar ‘Piet Aardbei’. Die kent iedereen hier op het dorp wel’, introduceert de tuinder in ruste zichzelf. “Jaoh ... ze heetten hier vroeger allemaal Piet. Je had Piet Dikkop, Piet van de Jagersbrug en ik was Piet Aardbei. Als jong kereltje werd ik door mijn vader langs de huizen gestuurd om aardbeien te venten. Zo is het gekomen.”

TUINDERS-LOOPJE

Zijn grote handen en robuuste gestalte verraden een hard en werkzaam leven. Hij heeft er naar eigen zeggen een ‘tuinders-loopje’ aan overgehouden. “Ik loop namelijk een kwart langzamer dan andere mensen. Veel tuinders hebben daar last van. Hoe het komt, weet ik niet. We moesten altijd over zware grond lopen, misschien is dat het. Het was namelijk allemaal handwerk hier op de akkertjes. De hele winter was je aan het spitten, met een greepsnit. We teelden aardappelen, augurken, winterwortelen, rode bieten... De akkertjes waren alleen met de roeiboort bereikbaar, alles werd in kisten vervoerd.” De boten die nu nog in het brede water achter zijn woning liggen, gebruikt Piet voor rondvaartjes. “Maar maak daar maar geen reclame voor. Ik wil het niet te druk krijgen. Het is me mooi genoeg zo.”

PORT EN PRUIMTABAK

De schuurtjes, of beter gezegd boetjes van Piet hebben alle hun eigen karakter en eigen afmetingen. Eén bevat slechts een hoge tafel met wat barkrukken, een ander hutje wordt soms bewoond door een zwerver die Piet al jaren kent en een derde schuurtje wordt gekenmerkt door een buitenplee en is voorzien van een klein keukentje, een Godin-houtkachel en een tafel met wat stoelen. Iedere week maakt Piet op de fiets een of twee rondjes langs zijn boetjes. In laatstgenoemd boetje verblijft hij het liefst, vertelt Piet als hij er binnenstapt. De deur is zoals gewoonlijk open. De winter heeft er zijn koude achtergelaten. Het is er stil. Doodstil. De lichtinval door de kleine vensters roept een gevoel van nostalgie op. Over een van de stoelen is een oud colbertje gedrapeerd. Dat er hier een daar een muizenkeutel te vinden is, deert geen mens. In een mum van tijd heeft Piet de kachel aan de praat. Hij schenkt zichzelf een portje in en geniet van een plukje pruimtabak. Onverstoorbaar staart hij naar buiten om daarna plaats te nemen op zijn praatstoel. “Waar vind je dit nog? Anderhalve kilometer hier in de rondte is er niets te vinden. Als ik hier ben, denk ik eigenlijk nergens meer aan. Ja, dat ik het goed heb. En je kunt heerlijk wegdromen in een goed boek.”

‘MIJN EIGEN
vrijheid
IS EEN
GROOT GOED’
Joh

LEVENSWIJSHEID

Dat de boetjes ook worden gebruikt door jagers die even willen bijkomen of jongeren die er rondhangen, boeit Piet niet. “Daar zijn ze altijd al voor bedoeld geweest. Om te schaften, te schuilen of gewoon bij te kletsen. Ik heb zelf alleen de lagere school gedaan, verder heb ik geen enkel diploma. Maar ik durf te beweren dat ik meer heb geleerd van alle gesprekken in deze boetjes dan ik op wat voor school dan ook had kunnen leren. Levenswijsheid. Weet je, ik had best in militaire dienst gewild, maar ik had van meerdere jongens gehoord wat voor een ellende zij in voormalig Nederlands-Indië hadden meegemaakt. En dat Jan Soldaat in dat soort nijpende situaties altijd de klos is. De hoge heren blijven mooi in hun kantoor zitten. Tijdens mijn keuring heb ik mijn mening hierover niet onder stoelen of banken gestoken. Ik zei dat ik best mijn land wil verdedigen, maar niet als de hoge heren daar zelf niet aan meedoen. Vervolgens werd ik afgekeurd. Nou ja, ook niet erg.”

TYPILING

In de verte schittert het kerktorentje van Driehuizen. Het riet in de brede sloten wuift. Piet is verknocht aan het polderlandschap rondom zijn favoriete boetje. “Die liefde is langzaam gegroeid. Vroeger kwam je nooit verder dan je eigen dorp, dus had je eigenlijk ook niet door hoe mooi we hier wonen. Maar als je dan later ziet hoe mensen in Amsterdam wonen of in zo’n flatje driehoog in Alkmaar ... snetverdekke, daar moet je toch niet aan denken. Ik heb als twintiger nog weleens gedacht om te gaan boeren in Limburg, het was daar

beter geld verdienen. Maar precies die zomer hadden we mooi droog weer en draaide ik een financieel uitmuntend jaar. Tja, dan blijf je zitten waar je zit. Maar ik ben weleens in het buitenland geweest hoor: twee keer in Ierland. Samen met een ‘typeling’ ben ik daar naartoe geweest. Wat een typeling is? Gewoon, een bijzonder iemand. Ik ken ‘m van het dorp. Leuke vent. Joh, je kan beter met een apart soort iemand op pad gaan dan met zo’n gewoon type. Zo’n typeling heeft tenminste aparte verhalen en je maakt met die gasten de leukste situaties mee! Vooral de pubs op het platteland in Ierland waren fantastisch. De boetjes komen met hun tractor naar de pub, met gescheurde colbertjes aan zitten ze aan de bar. Armoede hoor. Al je geld dat je die avond wilt besteden aan een paar pints, moet je op de toog leggen. Bij elk biertje wordt er iets van het geld weggehaald. Niets gaat op de bon.”

DAMSTUKKEN

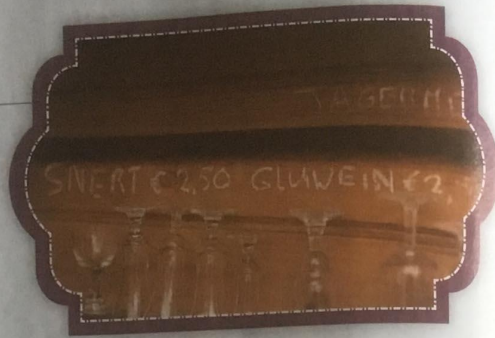
Piet weet dat er vroeger honderden boetjes stonden in de polders rondom Graft. “De oudheidkundige vereniging ziet ze nu als pareltjes van het landschap. Maar zo is er lang niet altijd over gedacht. Ik heb wat ‘kwesties’ met ambtenaren gehad zeg. Er was eens een stuk van een van mijn boetjes weggevaaid, bij de herstelwerkzaamheden heb ik het schuurtje twintig centimeter langer gemaakt. Nou, nou. Wat een gedoe heeft dat opgeleverd. Ik heb er zelfs een advocaat op moeten zetten. En ik heb een keer een wethouder aan de deur gehad die zei dat ik maar hobbyschappen moest gaan houden, want ze wilden van de tuinderijen af. Nou, dan zijn ze bij mij aan het verkeerde adres. ‘Wat een Stalin-streken zijn dat!’, heb ik hem toegesnauwd. In alle landen waar ze

RECHTS "De zelfbediening heb ik maar intact gelaten en ik geloof ook wel dat er eerlijk wordt betaald. Zo gaan die dingen gelukkig nog."

vroeger van de boeren af wilden, zoals in China, Rhodesië en Cuba, ging het mis. Hongersnoden tot gevolg. Grote organisaties voeren hier nu de scepter in de polder. Zo heb ik vogeljesland dat niet voor 15 juni gemaaid mag worden. Maar het gras wordt veel te lang voor de kievit. Die houdt daar niet van. Als ik dan meld dat er geen kievit meer te vinden is hier, krijg ik te horen dat 'het landschap centraal staat'. Tja, wat moet je daar nu weer mee? Ik heb geen hekel aan ambtenaren hoor. Maar bij sommigen denk ik vooral aan de laatste vier letters van hun functie: 'maar'. Het jammere is dat ze niet zelf durven na te denken. Het zijn net damstukken; ze worden gestuurd."

VRIJGEZELLE OOMS

Over alle ambtelijke trammelant die Piet heeft meegemaakt vertelt hij graag en veel. Hij steekt zijn mening niet onder stoelen of banken. Gewoon omdat hij er soms met zijn nuchtere boerenverstand niet bij kan. Of hij er nooit moe van wordt? "Neeuh joh, het komt niet alles op een dag aan. Maar ze moeten me niet kwaad maken. Ik ben een van die gasten eens bijna naar de strot gevlogen. Het was dat een politieman mij tegenhield: 'Niet doen Piet, hou je handen thuis, anders wordt het alleen maar beroerder voor je', schreeuwde hij mij toe. Er was namelijk een tijd dat ze alle boetjes weg wilden hebben. De hoge heren hadden bepaald dat er een 'open landschap' moest komen. Hoe verzin je het. Maar ik heb ook leuke dingen meegemaakt hoor. Bij een van mijn boetjes staat de grafzerk van mijn oom Petrus. Op een goede dag wilde de gemeente een stuk van mijn land afgraven omdat dat volgens het kadaster niet aan mij toebehoorde. Maar toen die kraanmachinist die grafzerk zag, durfde hij niet verder te graven. Bang dat ie was om mijn oom op te graven, haha. Sindsdien is er nooit meer iets aan de situatie veranderd. Ik had trouwens geweldige ooms. Van die vrijgezelle types die geen zin hadden om koffie te zetten als ik langskwam. Op mijn dertiende dronk ik daar al mijn eerste jeneverkje."

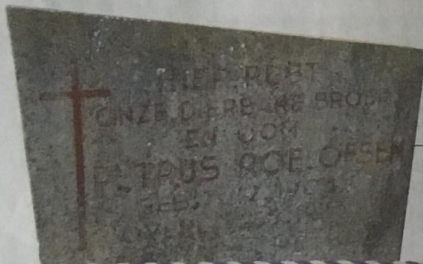
RIJK EN ARM

Terug in het straatdorpje valt het historische raadhuis van Graft op. Gebouwd in 1613 en er lijkt sindsdien weinig aan veranderd te zijn. "Ze hebben me gezegd dat het hier vroeger hartstikke rijk was. Het dorp lag in open verbinding met de Zuiderzee. Schepen merden hier aan. En de edele mensen lieten er hun huizen bouwen. Zelf heb ik van die rijkdom weinig meegekregen. Na de lagere school moest ik mijn vader helpen op zijn tuinderij. Toen ik twintig was, meldde hij mij dat ik maar bij een baas moest gaan werken, want ik had nog steeds geen stuiver op mijn rekening staan. Maar alle dagen hetzelfde werk doen voor een baas beviel mij niet. Ik deel graag mijn eigen tijd in, zodat ik bijvoorbeeld ook een middagdutje kan doen. Niet dat ik lui ben, integendeel. Maar mijn eigen vrijheid is een groot goed. Dus daarom ben ik toen voor mezelf begonnen als tuinder. Officieel had je een diploma nodig. Maar officieel moet er al zo veel... het lukte mij ook wel door gewoon te beginnen."

ZELFBEDIENING

In de schuur achter de woning van Piet en zijn vrouw Lida is heel hun arbeidzame leven terug te vinden. Aan de muur hangen oude gereedschappen voor het spitten, het rooien en het met de hand baggeren van de vele sloten. Verzoft achter in de schuur blijkt Piet over nog een boetje te beschikken. Met een ruim uitzicht over de polder. "Niet dat ik er vaak zit hoor. Alleen met ijs op de sloten is het hier een drukte van belang. Dan hebben we koek-en-zopie." Het boetje kent verschillende nostalgisch ingerichte ruimten. Zelfs een zitzolder met bedstede is aanwezig en de houtkachel ontbreekt vanzelfsprekend niet. Een oud tolhek dat in een heel ver verleden op de dijk van Graft stond, dient nu als een lange bar. "Ik verkocht eigenlijk alleen snert en chocolademelk. Maar ja, toen wilde een dame thee hebben. Ik vertelde haar dat ze die gratis mocht hebben als ze hem zelf ging klaarmaken. Toen anderen haar bezig zagen, dacht men dat ze bij de koek-en-zopietent hoorde en vroegen ze haar om bier en Jägermeister. Tja ik had nog wel wat staan, dus van het een kwam het ander. De zelfbediening heb ik toen maar intact gelaten en ik geloof ook wel dat er eerlijk werd betaald. Zo gaan die dingen gelukkig nog."

LINKS "De gemeente wilde een stuk van mijn land afgraven omdat dat volgens het kadaster niet aan mij toebehoorde. Maar toen die kraanmachinist de grafzerk zag, durfde hij niet verder te graven."

'ALS IK HIER BEN,
DENK IK EIGENLIJK
nergens meer aan.
JA DAT IK HET
GOED HEB'